პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 195 (20236) — ოთხშაბათი, 24 აგვისტო, 1988 წელი. — ფასი 3 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

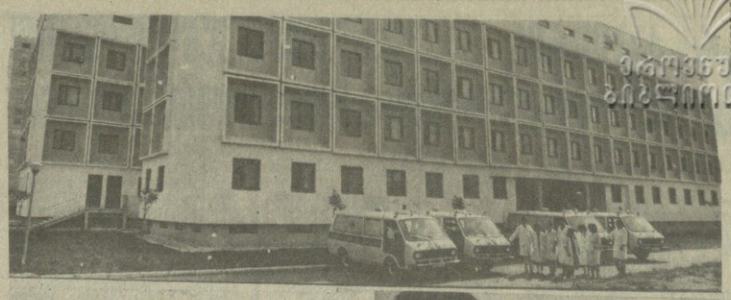

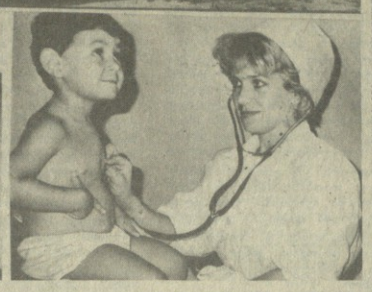

ჯანმრთელობის ცენტრი

თბილისის ახალ საცხოვრებელ მასივში, მუხიანში გაიხსნა ჯანმრთელობის ცენტრი. იქ შეიძლება კვალიფიციური დახმარების მიღება ყველა ძირითად სამედიცინო სპეციალობაში. საკურორტო-პოლიკლინიკური ცენტრში არის აგრეთვე ქალთა და ბავშვთა განყოფილებები, სარეანიმაციო და სამკურნალო-სპორტული უბნები, სასწრაფო დახმარების პუნქტი.

სურათებზე: მუხიანის ჯანმრთელობის ცენტრი; პედიატრები ი. გუგუშვილი, ნ. მარკველაშვილი, რ. ადამია და თერაპევტი განყოფილების გამგე თ. ვასაძე; მიღება აქვს პედიატრ ი. მდივანს.

საკინფორმის ფოტო.

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში

იმასთან დაკავშირებით, რომ XIX საკავშირო პარტიულ კონფერენციაზე აღიძრა ხალხის კეთილდღეობის საჯარო-სოციალური პრობლემების გადაჭრის დაჩქარების საკითხები, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ მიიღო დადგენილება „მოსახლეობის სავაჭრო მომსახურების გაუმჯობესების გადაუდებელ ღონისძიებათა შესახებ", რომლის პროექტი მოიწონა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1988 წლის ივლისის პლენუმმა.

დადგენილებაში აღნიშნული, რომ, განხორციელებულ ღონისძიებათა მიუხედავად, ძირეული ცვლილებანი ამ დიდმნიშვნელოვან სოციალურ-ეკონომიკურ სფეროში არ ხდება. მნიშვნელოვანწილად ეს იმის შედეგია, რომ მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოები, სსრ კავშირის სამინისტროები და უწყებები, რომლებსაც ევალებოდა ეფექტიანი ქმედება ამ ეფექტიანი ქმედებისა, სათანადოდ ვერ აფასებენ საბჭოთა ადამიანების კეთილდღეობის შემდგომ გაუჯობესებებში ვაჭრობის როლსა და მნიშვნელობას. ხდება საკმარისად არსებული საქონლის გაყიდვაში შეფერხებების მრავალი ფაქტი, იძიმფზვრილი არ არის იაფთა არარამარალური მოვლენა, როგორიცაა რიგები. ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების მრავალი საწარმოს მუშაობის რეჟიმი მოსახერხებელი არ არის მყიდველებისათვის. კეკლავინდებულად არის უყაირათობის, თანამედროვე ბორტოდ გამოყენების, მატერიალურ ღირებულებათა გაფლეგნვისა და დატაცების, ვაჭრობის წესების დარღვევების მრავალი შემთხვევა, დაბალია მომსახურების კულტურა. ყოველივე ეს მშრომელთა სამართლიან აღშფოთებას იწვევს.

ვაჭრობის არადამაკმაყოფილებელი მდგომარეობის სერიოზული მიზეზია, აღნიშნულია დადგენილებაში, ჩაშორჩენა მისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარებაში. დარაბა დაბალია მრომის მექანიზაციის დონე. ნელა ინერგება ახალი სამეურნეო მექანიზმი. სუსტად ვითარდება საქონლია გაყიდვის პროგრესული ფორმები. გარდაქმნის ამოცანებს არ შეესაბამება კადრებთან მუშაობა.

მომდინარე ხუთწლედის დამლევამდე უნდა დამთავრდეს თვითმომსახურების მეთოდით და საქონლის გაყიდვის სხვა პროგრესული ფორმებით მუშაობაზე მაღაზიების გადაყვანა, განსორციელდეს ღონისძიებანი საცალო სავაჭრო ქსელის სპეციალიზაციისათვის, ამასთან უზრუნველყოფილი იყოს თვითმომსახურების უნივერსალური მაღაზიებისა და უნივერმაღების პრიორიტეტული განვითარება, აგრეთვე აღკამად სხვადასხვა კანტორითა და დაწესებულებებთან დაკავებული შენობების პირველი სართულების მაქსიმალური გამოთავისუფლებისათვის, რათა მოეწყოს სპეციალიზებული მაღაზიები და საზოგადოებრივი კვების საწარმოთა მუშაობის რეჟიმი მოსახლეობის ინტერესებზე. ეფექტიანად ფუნქციონირებდეს ცენტრალურ ბაზრებში.

დადგენილებით გათვალისწინებულია დაწესდეს ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების საწარმოთა მუშაობის რეჟიმი მოსახლეობის სრულიად მოსახერხებელ დროებში, ამასთან უზრუნველყოფილი იყოს თვითმომსახურების უნივერსალური მაღაზიებისა და უნივერმაღების პრიორიტეტული განვითარება, აგრეთვე აღკამად სხვადასხვა კანტორითა და დაწესებულებებთან დაკავებული შენობების პირველი სართულების მაქსიმალური გამოთავისუფლებისათვის, ამასთან უზრუნველყოფილი იყოს თვითმომსახურების უნივერსალური მაღაზიებისა და უნივერმაღების პრიორიტეტული განვითარება, აგრეთვე აღკამად სხვადასხვა კანტორითა და დაწესებულებებთან დაკავებული შენობების პირველი სართულების მაქსიმალური გამოთავისუფლებისათვის, რათა მოეწყოს სპეციალიზებული მაღაზიები და საზოგადოებრივი კვების საწარმოთა მუშაობის რეჟიმი, განსაკუთრებით ქალაქების ცენტრალურ ნაწილებში.

დადგენილებით გათვალისწინებულია დაწესდეს ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების საწარმოთა მუშაობის ერთიანი ავარ-ორკვლიანი რეჟიმი, რომელიც ან დაიკეტება სადილის შესვენებაზე, ხოლო უნივერსალურ და დიდ სასურსათო მაღაზიებში მოვაწყოთ სპეციალური ბანაყოფილებანი, რომლებიც იმუშავებენ უფრო ადრე და გვიან სათვანში საწარმოს მუშაობის ძირითად რეჟიმთან შედარებით. ხაზგასმით არის აღნიშნული, რომ საჭიროა ყველან შეეტმნათ მორიგი მაღაზიების ქსელი. არ დაეუშვათ მაღაზიების დაკეტვა სამუშაო საათებში ინვენტარიზაციების საწარმოებლად და საქონლის მისაღებად. მოვაწყოთ სარეკლამო და საინფორმაციო-საცნობარო სამსახურების მუშაობა.

(დასასრული მე-2 გვ.).

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 195 (20236) — ოთხშაბათი, 24 აგვისტო, 1988 წელი. — ფასი 3 კაპ.

გუშინ, დღეს, ხვალ

ფაქტი ■ მოვლენა ■ კომენტარი

მიფრინავს თანამგზავრი „ორიონი"

დედამიწის ხელოვნური თანამგზავრების გამოყენებით კამერგამბელობისა და სატელევიზიო მაუწყებლობის სისტემათა შედეგები განვითარების პროგრამის შესაბამისად, 1988 წლის 18 აგვისტოს საბჭოთა კავშირში რაკეტა „პროტონის" მეშვეობით გაუშვეს კავშირის მორიგი თანამგზავრი „ორიონტი". თანამგზავრ „ორიონზეზე" დადგენილი აპარატურა ნორმალურად ფუნქციონირებს. საკომანდო-საზომი კომპლექსი მართავს თანამგზავრებს. თანამგზავრის სამეცნიერო და სატელევიზიო აპარატურის ექსპლუატაცია განხორციელდება დასასრული პროგრამის შესაბამისად.

▼ ▼

საგულისხმო ინიციატივა

ამ ბოლო დროს რესპუბლიკაში საგრძნობლად გაძლიერდა მუშაობა საწარმო-ორგანიზაციათა გადასაყვანად სრულ სამეურნეო ანგარიშსა და თვითდაფინანსებაზე. საქართველოს სსრ სახელმწიფო კომიტეტმა ინფორმაციისა და ანგარიშგებისა და ბუღალტერიის ეროვნული ბანკი ერთ-ერთ ინიციატორ-ორგანიზაციად ეფასებს ამ ინიციატივას. ამასთან ერთად, ეს ინიციატივა ეფუძნება ეკონომიკურ ანგარიშგებას, ეკონომიკურ ანალიზსა და ანგარიშგებას. ეს ინიციატივა ეფუძნება

სსრ კავშირის სახელმწიფო ჯილდოებით დაჯილდოების წესის სრულყოფის შესახებ

(დასასრული)

დაეალოთ სსრ კავშირის იუსტიციის სამინისტროს, სსრ კავშირის შრომისა და სოციალური საკითხთა სახელმწიფო კომიტეტს, სსრ კავშირის განმრთელობის დაცვის სამინისტროს, სსრ კავშირის სახალხო განათლების სახელმწიფო კომიტეტს, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიას, სსრ კავშირის ქალთა კომიტეტს სხვა დინტერესებულ სამინისტროებთან და უწყებებთან ერთად შეიმუშაონ და 1989 წლის 1 იანვარამდე შემოიტანონ წინადადებანი მრავალშვილიანობისათვის სსრ კავშირის სახელმწიფო ჯილდოებით მორალური წახალისების სრულყოფის თაობაზე, ამასთან მხედველობაში იქონიონ, რომ მრავალშვილიანი დედების დაჯილდოება უნდა ხდებოდეს ბავშვთა აღზრდისა და ოჯახის განმტკიცებაში მათი მონაწილეობის გათვალისწინებით.

6. სსრ კავშირის სახელმწიფო ჯილდოებით შრომამეთა დასაჯილდოებად წარდგენენი შემოაქვთ უშუალოდ სსრ კავშირის უმაღლესი სამეს პრეზიდიუმში:

საერთო-საკავშირო და საკავშირო-რესპუბლიკური სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტების, სსრ კავშირის უწყებების სისტემაში შემავალი საწარმოების, გაერთიანებების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკებისა — სსრ კავშირის სამინისტროებს, სახელმწიფო კომიტეტებს, უწყებებს შესაბამის პროფკავშირთა ცენტრალურ კომიტეტებთან ერთად;

რესპუბლიკური სამინისტროებისა, სახელმწიფო კომიტეტებისა, მოკავშირე რესპუბლიკების უწყებების სისტემაში შემავალი, საწარმოების, გაერთიანებების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების მუშაკებისა — მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს პროფკავშირთა რესპუბლიკურ საბჭოებთან ერთად, ხოლო რუსეთის სფს. რსსფრ-ისა — შესაბამის პროფკავშირთა ცენტრალურ კომიტეტებთან ერთად;

კოლმეურნეობების, სხვა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების, წარმოებისა და მომსახურების სფეროების კოოპერატივების წევრებისა — მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს პროფკავშირთა რესპუბლიკურ საბჭოებთან ერთად, ხოლო რუსეთის სფს რესპუბლიკაში — პროფკავშირის ცენტრალურ კომიტეტთან ერთად, სამომხმარებლო კოოპერაციების წევრებისა — „ცენტროსოიუზის" გამგეობას პროფკავშირის ცენტრალურ კომიტეტთან ერთად;

საწარმოების, გაერთიანებებისა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა დაწესებულებების მუშაკებისა, შემოქმედებითი კავშირების წევრებისა — საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, შემოქმედებითი კავშირების საერთო-საკავშირო ორგანოების პროფკავშირთა ცენტრალურ კომიტეტებთან ერთად.

შრომითი კოლექტივების შუამდგომლობანი საწარმოების, გაერთიანებების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკთა დაჯილდოების შესახებ შეთანხმებული უნდა იყოს პარტიის რაიონულ და საქალაქო კომიტეტებთან და სახალხო დეპუტატთა რაიონული და საქალაქო სამეურნეოს აღმასკომებთან.

7. შემდგომში სსრ კავშირის ორდენებით აღარ უნდა დაჯილდოვდნენ მოკავშირე და ავტონომიური რესპუბლიკები, მხარეები და ოლქები, ავტონომიური ოლქები, ავტონომიური ოკრუგები, რაიონები, ქალაქები და სხვა დასახლებული პუნქტები, აგრეთვე შრომითი კოლექტივები.

8. რეკომენდაცია მიეცეთ მოკავშირო რესპუბლიკების უმაღლესი სამეფოს პრეზიდიუმებს, განახლონ რესპუბლიკების სახელმწიფო ჯილდოების მოქმედი სისტემის სრულყოფის საკითხი და განახორციელონ ღონისძიებანი ამ ჯილდოებით დაჯილდოების პრაქტიკის გასაუმჯობესებლად.

სსრ კავშირის უმაღლესი სამეფოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე
ა. გრომეიკო.

სსრ კავშირის უმაღლესი სამეფოს პრეზიდიუმის მდივანი
თ. მენთეშაშვილი.

მოსკოვი, კრემლი. 1988 წლის 22 აგვისტო.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის გრძანებულება

სსრ კავშირის საპატიო წოდებათა სისტემაში ზოგიერთი ცვლილებების შეტანის შესახებ

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი **ადგენს:**

1. დაწესდეს სსრ კავშირის შემდეგი საპატიო წოდებანი: „სსრ კავშირის მრეწველობის დამსახურებული მუშაკი", „სსრ კავშირის დამსახურებული მშენებელი", „სსრ კავშირის ტრანსპორტის დამსახურებული მუშაკი", „სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის დამსახურებული მუშაკი", „სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების დამსახურებული საველაილსტი".

2. გაუქმდეს სსრ კავშირის საპატიო წოდებანი: „სსრ კავშირის დამსახურებული სამხედრო მფრინავი", „სსრ კავშირის დამსახურებული სამხედრო მტურმანი", „სსრ კავშირის დამსახურებული პილოტი", „სსრ კავშირის დამსახურებული მტურმანი", „სსრ კავშირის დამსახურებული გამომცდელი პარაშუტისტი", „სსრ კავშირის დამსახურებული მელიორატორი", „სსრ კავშირის დამსახურებული კონსტრუქტორი", „სსრ კავშირის დამსახურებული ტექნოლოგი", „სსრ კავშირის დამსახურებული მანქანათმშენებელი".

პირველ, რომლებსაც ამ მუხლში ჩამოთვლილი სსრ კავშირის საპატიო წოდებანი აქვთ მინიჭებული, ეს წოდებანი და მინიჭებული უფლებანი უნარჩუნდებათ.

3. სსრ კავშირის ორდენების, მედლებისა და საპატიო წოდებების შესახებ ზოგადი დებულებების მე-19 მუხლი, რომელიც დამტკიცებულია სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1979 წლის 3 იანვრის ბრძანებულებით (სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს უწყებანი, 1979 წ. №28, მუხლი 479; 1982 წ., №1, მუხლი 1, №23, გვ. 408; 1984 წ. №29, მუხლი 502, №44, გვ. 769; 1985 წ; №25, მუხლი 445, №34, მუხლი 615), ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 19. დაწესებულია სსრ კავშირის შემდეგი საპატიო წოდებანი:

„სსრ კავშირის სახალხო მასწავლებელი",
„სსრ კავშირის სახალხო ექიმი",
„სსრ კავშირის სახალხო არტისტი",
„სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი",
„სსრ კავშირის სახალხო არქიტექტორი",
„სსრ კავშირის კოსმონავტი მფრინავი",
„სსრ კავშირის მრეწველობის დამსახურებული მუშაკი",
„სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის დამსახურებული მუშაკი",
„სსრ კავშირის დამსახურებული მშენებელი",
„სსრ კავშირის ტრანსპორტის დამსახურებული მუშაკი",
„სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის დამსახურებული მუშაკი",
„სსრ კავშირის დამსახურებული გამომგზავნელი",
„სსრ კავშირის დამსახურებული მფრინავი",
„სსრ კავშირის დამსახურებული გამომცდელი მფრინავი",
„სსრ კავშირის დამსახურებული მტურმანი",
„სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების დამსახურებული სპეციალისტი".

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე
ა. გრომეიკო.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი
თ. მენთეშაშვილი.

მოსკოვი, კრემლი, 1988 წლის 22 აგვისტო.

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში

(დასასრული)

აქტიურად განვითარდება წარილსაკეთო სავაჭრო ქსელი მოსახლეობის მასობრივი ყოფნის ადგილებში, გაზზორციელდება ყოველდღიური მოთხოვნის საქონლის გაყიდვა, რისთვისაც უნდა მოეგზიდოთ კოოპერატივები, სახალხო მეურნეობის სხვა დარგების მუშაკები, სტუდენტები და ახალგაზრდები სამუშაოსაგან თავისუფალ დროს, აგრეთვე დისანტლისები და პენსიონერები სოციალურ დეფენის მეშვეობით.

სამომხმარებლო კოოპერაციის ორგანიზაციები ერჩიონ დაჩქარონ მუშაობა იმისათვის, რომ სოფლის რაიონებში შექმნან საკაჭრო მომსახურების კომპლექსური სისტემა, რომელიც ყველა დასახლებულ პუნქტს მოიცავს. კოლმეურნეობებთან და საბჭოთა მეურნეობებთან ერთად გადაწყვიტონ მაღალიანი ბაღების ფართობების ქვაბში რომ ჩაყონი, მთხლეფი იქცეცა და ვერ გაარკვევ, რა მოხდა, ქვაბში...

რომელი ერთი, რომელი ერთი? ისევ ფაქტები ჩამოვთვალოთ? ახსნა, ახსნა საოდაა?

ოციათ წლებში ქვეყანას ძალზე უჭირდა, ხალხი ჩაუცელი და ფეხშიშველი იყო. მახსოვს, ბავშვი ვიყავი, როცა თხელი ფიქრიდან გამოჭრილ ძირზე ვიწერი ზოგარს. გადაკერავდნენ ფეხის შესაყოფად და ასეთი ფეხსაცმლით ზედ სუფრას ვამბი, რაც სახლში რამეე საყენი ვიყავ, ან ეზოში ვიმალე, თუ სამგან მაინც, ან ეზოდგი, სიმწრით ნამოვნი სანოვაგეც და ჭურჭელიც იატაკზე დადებულა.

ახლა სტუმრებთან შერეულები! თბილისურ მაკარონს ეკიდა ლოლიაკი ალიგოლოდ, ერთ ადგილ ეიოდა ბოსტნეული, ერთ ადგილ ეიოდა ხაჭაპური, ერთ ადგილ ეიოდა ბოსტნეული, ერთ ადგილ ეიოდა ბოსტნეული, ერთ ადგილ ეიოდა ბოსტნეული

„პრავდას“ მკითხველებს, როგორც სარედაქციო უოსტა ბოქმობს, დღეს განსაკუთრებით აღელვებთ პარტიის მორალური ავტორიტეტის პრობლემები. არცთუ მცირე ზიანი მიაყენეს მას 30-იან-50-იანი წლების ნებიერმყოფელობამ, 70-იანი-80-იანი წლების დამდეგის უკანონობებმა, 70-იანი-80-იანი წლების დამდეგის ეკონომიკურ ბალანსირებულ-ნაწილ-ბაანი ეკონომიკა ხელს XIX საკავშირო კონფერენციაზე.

„ამასთან დაკავშირებით როგორც შემეცნებითის, ისე პრაქტიკულ ინტერესს იჩენს პარტიული ეთიკის შესახებ 20-იანი წლების დისკუსიის მასალები. მის მსვლელობაში პარტიის თვალსაჩინო მოღვაწეებმა სცადეს შეეშუშავებინათ კომუნისტის ქცევის მორალური კრიტერიუმები იმ პირობებში, როცა პარტია მმართველი ვახდა, ეკონომიკურ-ნეგატიური პროცესების მიზეზები, მათი დაძლევის ფორმები და გზები.

დისკუსიის გაკეთილებს, მის მნიშვნელობას განმარტავს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის ეთიკის სექტორის გამგე, ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ა. ბუხეინოვი.

ერთი დისკუსიის გაკვეთილები

პარტიული ეთიკა

— უწინარეს ყოვლისა გვიკვლევს კითხვა: **რას წარმოადგენს პარტიული ეთიკა?** ეხება თუ არა აქ საქმე ისეთ განსაკუთრებულ მორალურ ნორმებს, რომლებსაც უნდა მოიგალოს ოფიციალური ბოლშევიკ კომუნისტებს შორის?

— არა, უფრო — პირიქით. ერთი შეხედვით, ეს პარადოქსულად მოგვჩვენებათ, მაგრამ დისკუსიის მსვლელობაში განხილებულია პარტიულ ცხოვრებაში მორალის ზოგადი ნორმების როლის საკითხი. ამის მტკიცებაც კი უხდებოდათ, რომ ეთიკა საჭიროა. ე. ბ. იაროსლავსკი მაშინ წერდა: „ზოგიერთი ამხანაგი თვით ცნებებს „ეთიკას“ და „მორალს“, როგორც პროლეტარიატისათვის, ქცევის გარკვეულ ნორმებს, უარყოფილად ეკიდება. მათი აზრით, ეს სრულიად არ არის საჭირო. თვით ტერმინოლოგია მათ მცდარად მიაჩნიათ და ფიქრობენ უბრალოდ შემოფარგლონ იმით, რომ პროლეტარიატს სჭირდება გამოიმუშაოს ქცევის ეთიკური ნორმები, წესების მაგვარი, რომლებსაც თავისთვის ადგენს ფურგალი, როცა ტბორეტს აკეთებს. ვფიქრობ, რომ აქ მნიშვნელოვანწილად გუიგბერნაა“.

ის, რომ დისკუსია 20-იან წლებში დაიწყო, შემთხვევითი არ არის. იატაკქვეშეთის და სამოქალაქო ომის მკაცრ პირობებში პოლიტიკა და პარტიელთა მორალი გაიაზრებოდა როგორც ერთი მთლიანი. თვით ბრძოლის ლოგიკამ მოითხოვდა პირად სისუტეებს, შოვალოების მაღალ გრძნობას, მსხვერპლის გაღებას, რომლებიც ესოდენ დამახასიათებელი იყო ბოლშევიკებისათვის. თითქოსდა, არ არის საჭირო თავისთავადი მორალი და ეთიკა. ასეთ შეხედულებათა წინააღმდეგ გამოიდა სწორედ იაროსლავსკიც, ხოლო უფრო ადრე — ვ. ი. ლენინი კომკავშირის III ყრილობაზე წარმოთქმულ სიტყვაში.

ცხოვრება ბევრად უფრო რთული გამოდგა და ამას 20-იან წლებში მიხვდნენ. პარტიაში დაიწყო განხეთქილება. გამოიყო ბიუროკრატული ზედაფენა. ხდება დაფიქრებელი რამ: ადამიანი, რომელსაც ჯერ კიდევ რამდენიმე წლის წინათ „შენობით“ შეეძლო მიმართა ყოველი პარტიელი ამხანაგისთვის, ახლა საათობით იდგა რიგებში პარტიული ბიუროკრატის მისაღებში. პარტიული ზედაფენის გარკვეული შრეებში გაჩნდა მიდრეკილება „ლამაზი“ ცხოვრებისადმი, ყოფა-ცხოვრებაში ფუფუნებისადმი. კანონიერ საფუძველზე მიმდინარეობს ქონებრივი განშრეკვება — და საგანგებო კომისია (ანუ გაერთიანებული სამმართველო) აქ უკვე უძლური ხდება.

კაცმა რომ თქვას, ბიუროკრატიზმი, კარიერიზმი პარტიაში ვ. ი. ლენინმა მაშინვე შეამჩნია, როგორც იგი მმართველი გახდა. ჯერ კიდევ 1920 წელს შეიქმნა საკონტროლო კომისია (შემდგომში — ცენტრალური საკონტროლო კომისია), ხოლო 1923 წელს — ცენტრალური საკონტროლო — ცენტრალური საკონტროლო კომისია). იგი მოქმედებდა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პარალელურად, მისგან დამოუკიდებლად და მიზნად ისახავდა ბრძოლას ბიუროკრატიზმის, სამსახურებრივი მოვალეობის ბოროტად გამოყენების, კომუნისტური ეთიკის დარღვევის წინააღმდეგ. შესაბამისი კომისიები შექმნა აგრეთვე საგუბერნიო და საოლქო პარტიული ორგანიზაციების ფარგლებში.

როცა მუშაობა დაიწყეს საკონტროლო კომისიებმა, აღმოჩნდა დიდი ზზრთა სხვაობა მათს შეფასებებსა და გადაწყვეტილებებში. ერთსა და იმავე გადაცდომებს სხვადასხვაგვარად აფასებდნენ. თანაც შეფასებათა სხვაობა ისეთი იყო, რომ ერთ შემთხვევაში შეეძლოთ კაცი პარტიიდან გაერიცხათ, სხვა შემთხვევებში კი ამისთვისვე პრაქტიკულად გაემართლებინათ. ვაჩნდა საჭიროება, შეეშუშავებინათ ერთიანი მორალური ტერიტორიები, ამისათვის კი უნდა გამოიტანათ, რა შეიძლება და რა არ შეიძლება გააკეთოს კომუნისტმა. მაგალითად, 1924 წელს ნ. კ. კრუპსკაიას წინადადებით, რომელიც მაშინ ცენტრალური საკონტროლო კომისიის პრეზიდიუმის წევრი იყო, დაიწყო პარტიული ეთიკის საკითხთა განხილვა.

დისკუსია ძირითადად მიმდინარეობდა პარტიულ გარემოში, საკონტროლო კომისიის პლენუმებზე, ი. ბ. სვერდლოვის სახელობის კომუნისტურ უნივერსიტეტში, პარტიულ კრებებზე. დისკუსია გულახდილი ხასიათისა იყო, მისი მასალები ქვეყნდებოდა პერიოდულ პრესაში, მათ შორის გაზეთ „პრავდაში“, ცალკეულ ბროშურებად, შეკრებილი იყო მთელ რიგ კრებულებში.

— რომელი ეთიკური საკითხები წამოსწიეს მაშინ პირველ ადგილზე?

— ბრძოლა ბიუროკრატიზმის, მასებისაგან მოწყვეტის და გამეშინაგნების წინააღმდეგ. აქ ყველანი ერთსულოვანი იყვნენ. საკმარისია შეკადროთ ერთმანეთს შემდეგი აზრები, რომლებიც გამოთქვეს დისკუსიის მსვლელობაში. „ჩვენ ...ვიბრძვით... იმის წინააღმდეგ, რომ სახელმწიფო საშუალებებს იყენებდნენ პირადი ინტერესებისთვის, ანუ, რომ ამ გამოყენებას მოაკვეთდეს მუშათა მასისაგან მოწყვეტა, ის, რომ ამ ბრძოლის ორი სრულიად სხვადასხვაგვარი დაჯგუფება... აქედან გამომდინარეობს ბიუროკრატიზმის ყარაფინი სახეობანი — უპატიცემლობა მუშათა და გლეხთა მასისადმი: აქედან გამომდინარეობს პირად ცხოვრებაში ბურჟუაზიული ყაიდის გამოდევნება“ (ე. ბ. იაროსლავსკი). „აიღეთ ჩვენი შეიღები, განსაკუთრებით ჩვენი პასუხისმგებელი მუშაკების შეიღები. იგი კომპარის ვაეკი, იგი ამას გრძნობს, იგი უკეთ არის ჩაცმულდაბურული, იგი მაძღარი მოდის, სხვები კი მშიერები არიან“. (მ. ნ. ლიადოვი). „ჩვენ მოვითხოვთ: მთელ შენი ჩვეულებებით, მთელი შენი წესებით ახლო უნდა იყო იმ მასასთან, რომელსაც წარმოიდგენ. რაკი შენ სხვაგვარად ცხოვრობ, უსულელული გამხდარხარ და შეიძინეთ წაბვიდე ბარტიიდან“ (ა. ა. სოლცი), და სხვა

ეროვნული ეთიკა

მაგრამ თუ ასკეტური მორალური მიზანდასახულობანი აყენილია სიზანდალურ ეროვნის ამბავებად, აქ ყველანი ერთსულოვანი იყვნენ. საკმარისია საქმიანობის საფუძველი, თუ მათ თავს ბეკეკენ ადამიანებს, მაშინ ხზრიად ავბედნი ძალად იქცევა. მაშინ სახელმწიფო იწყებს მოქალაქეებისათვის უკიდურესი, მოუწდომელი მკაცრი მოთხოვნების წაყენებას. ხოლო თუ ეს მოთხოვნები არ სრულდება, იგი იყენებს ტეპრესიულ ზემქნებს. მორალურად გამართლებული ტერორი — რა შეიძლება იყოს ამაზე უფრო საშინელი რამ! მე მგონია, 30-40-იანი წლების უკანონობანიც კი უკეთ ირეკ ამ ტენდენციას (ფართო იდეოლოგიური პლანთაგაც და ფსიქოლოგიური ქცევის თვალსაზრისითაც) ასკეტურ ცხოვრებისეულ მიზანდასახულობებს ანუ, უკეთ ვთქვათ, იდეოლოგიურ სიფალეს, რომელიც ამელილია ზნეობრივ ასკეტიზმში.

განვიხილეთ ჩემს აზრს კონკრეტული სიტუაციით. ყველასათვის ცნობილია ი. ბ. სტალინის ვაეკის — იაკობის ამბავი, რომელიც ტყვედ ჩაუვარდათ ფაშისტებს. ის ფაქტი, რომ სტალინის ვაეკი ფაშისტებს ეჭირა, ამ ფაქტიდან ეს ფაქტიდან ეს ფაქტიდან ეს

აი, რას მოგვითხრობს ციფრები

რეგიონია დამნაშავეობისა და კანონიერების მდგომარეობა რესპუბლიკაში

საუბარობის შესახებ სკკპ XIX ყრილობის კონფერენციის რეზოლუციის ითხოვენების შესახებ, მართლწესრიგისა და კანონიერების რეალური მდგომარეობის და სამართალდაცვითი ორგანოების საქმიანობის თაობაზე საზოგადოებრივის ინფორმირების გაუმჯობესების მიზნით გაზეთ „კომუნისტის" უფრცლებზე პერიოდულად გამოქვეყნდება სტატისტიკური ინფორმაცია მართლწესრიგის მდგომარეობის შესახებ მთლიანად რესპუბლიკაში და მისი ცალკეული რეგიონების მიხედვით. მასში გაშუქდება დანაშაულთაგან დანაშაულის, სტრუქტურისა და განსხვავების მდგომარეობის მონაცემები, სამართალდარღვევათა მიჩქმალვასთან ბრძოლის თაობაზე და სხვა. უფრადდების ცენტრში იქნება ინფორმაციები სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანოების დაბალცებასთან, შეკრძალებასთან და სხვა ანგარებით ბოროტმოქმედებებთან ბრძოლის შესახებ, რომლითაც მკითხველის ყურადღება მიექცევა. ზოგიერთი რეგიონის ადმინისტრაციული ორგანოების მუშაკებებ ასკეთნილი ორგანოების მოუტეგებელ პასიურობაზე დანაშაულობათა გამოვლინებისათვის.

პუბლიკაციებში სათანადოდ ასახება საპროკურორო ზედამხედველობის მდგომარეობა სოციალისტური საკუთრის და ბუნების დაცვის, სახელმწიფო საწარმოსა და კოოპერაციის შესახებ, ასევე სახელმწიფო ანგარიშგებაში წამატებებსა და უხარისხო პროდუქციის გამოშვებასთან ბრძოლის თაობაზე კანონმდელობის განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

მოკალაქეთა კონსტიტუციურ უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვისადმი ყურადღების გამახვილების მიზნით ინფორმაციაში შევა მონაცემები მოკალაქეთა უსაფუძვლო დაკავების, დაპატიმრებისა და სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემამთან დაკავშირებით, შრომითი, სანიმანო, საუნესო და ჯანმრთელობის დაცვის თაობაზე კანონმდებლობის განხორციელების მდგომარეობის საპროკურორო ზედამხედველობის ორგანოებში მიღებული ზომების შედეგების შესახებ. აგრეთვე გადმოცემული იქნება მოკალეთა და წინასწარი გამოძიების ხარისხისა და ბალის დაცვის, მოკალეთა საჩივრებისა და დანაშაულის შესახებ შეტყობინებების გადაწყვეტის მდგომარეობის დამახასიათებელი მაჩვენებლები, რომლებზე დადგინი მუშაობისთან ერთად გამოაშკარავდება ბიოროკრატიზმისა და საქმის გაჭიანურების შემთხვევები, რაც ჯერ კიდევ ვერ აღმოიფხვრა ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობაში.

გაზეთ „კომუნისტში" დღეიდან რუბრიკით „მართლწესრიგის სტატისტიკა" დაიბეჭდება მასალები, რომელსაც მოგვაწვდის რესპუბლიკის პროკურატურის სტატისტიკის განყოფილება.

რესპუბლიკის სამართალდაცვითი ორგანოების საქმიანობაში მიმდინარე გარდაქმნის პროცესი საგრძნობ დადებით გავლენას ახდენს ოპერატიულ ვითარებაზე. მიმდინარე წლის პირველ ნახევარში რეგიტრირებული დანაშაულობათა რაოდენობა შემცირდა 2,8, ხოლო მძიმე დანაშაული — 0,8 პროცენტით. იკლო ისეთმა საშიშმა დანაშაულებებმა, როგორიცაა: განზრახ მკვლელობა და ბავშვლობის მცდელობა — 0,9; გაუპატიურება და მისი მეცდლობა — 35,2; სახელმწიფო ქონების ქურდობა — 16,7; ხულიგნობა — 8,5; ავტოტრანსპორტის მძარობის წესების დარღვევა — 1,8 პროცენტით.

შემცირებულია: არასრულწლოვანთა დანაშაული — 20, ჯგუფური დანაშავეობა — 31,3 პროცენტით.

დანაშაულობათა საერთო რაოდენობა საგრძნობლად შემცირდა რესპუბლიკის 20-მდე ქალაქსა და რაიონში. მათ შორის აბაშის, დმანისის, მაიაკოვსკის, ამბროლაურის, ბოგდანოვკის, ჩხოროწყუს და ზესტაფონის რაიონებში, ქალაქებში ზუგდიდსა და მარნეულში. იკლო მძიმე დანაშაულმა სარხეროს, ასპინძის, ყაზბეგის, ლაგოდეხის, ახალქალაქის რაიონებში; ქალაქებში ფოთსა და რუსთავში.

შემცირებულია სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის წინააღმდეგ მიმართული სამართალდარღვევები ქარელის, თელავის, ხობის, დმანისის, წალენჯიხის, ბაგრატის, გორის, წყალტუბოს, მახარაძის, ქ. თბილისის ლენინის და პირველი მაისის რაიონებში.

მიმდინარე წელს არც ერთი გაზნრახ მკვლელობა არ კარის რეგისტრირებული ბორჯომის, ლაგოდეხის, მარნეულის, ჩოხატაურის, ამბროლაურის რაიონებში და ქ. ჭიათურაში.

ქნელით პროფილაქტიკური ღონისძიებათა შედეგად 20-მდე ქალაქსა და რაიონში მკვეთრად შემცირდა: მოკალაქეთა პირადი ქონების ქურდობა — გურჯაანის, თელავის, ბოლნისის, ქარელის წალენჯიხის და ლანჩხუთის რაიონებში; ქალაქებში: გორში, მარნეულსა და ზუგდიდში. სახელმწიფო ქონების ქურდობა—ხაშურის, სამტრედიის, წალენჯიხის, ზესტაფონის, წოლეჯიხის, ზუგდიდის, ფოთის, წყალტუბოს, ცხინვალის, ქ. თბილისის ლენინის და ჯიოლოს ოქტომბრის რაიონებში.

ეფექტიანობა გაიზარდა ბუნების დაცვის შესახებ ,ანონმდებლობის დარღვევასთან დაკავშირებით შეტანილი წარდგინებების რიცხვი, ერთიანუთად — ალრშიფულთან დაკავშირებით დისციპლინარულ და ადმინისტრაციულ პასუხისგებაში მიცემულ პირთა რაოდენობა. ამასთან ერთად აბაშის, დმანისის, ლენტეხის, მესტიის, ონისა და საგარეჯოს რაიონებში, ქ. ჭიათურაში, ზუმით დასახელებული კანონების შესრულების შემოწმების პასიურად მოეკიდნენ.

შემცირდა: 50,7 პროცენტით — ზრომისა და უსაფრთხოების ტექნიკის დაცვის თაობაზე კანონების დარღვევისათვის დისციპლინურ და ადმინისტრაციულ პასუხისგებაში მიცემულ პირთა რაოდენობა, 40 პროცენტით — უხარისხო პროდუქციის გამოშვებისათვის დისციპლინური და ადმინისტრაციული წესით დასჯილებისა, 16 პროცენტით — წამებებისათვის დასჯილებისა და ა. შ.

საპირო დასკვნების გამოტანასა მოითხოვს ის გარემოება, რომ დაკმაყოფილებულ საჩივართა ხვედრითი წილი 6,8 პროცენტიდან 8,3-მდე გაიზარდა.

ნუ გავუსწორებთ ვაჟა-ფშაველას

ᲐᲛ ᲤᲝᲠᲘᲚᲘᲡ დაწერამდე ბევრი ვიფიქრე, ღირს თუ არა-მეთქი, თან სულმანათი ზოთას სიტყვები მახსოვდა: „ზოგჯერ თქმა სჯობს არა-თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დამაჯდების". ბოლოს მაინც გადავწყვიტე, რომ სწორედ თქმა სჯობს უთქმელობას და ამ ჩემი თქმით არა დამაჯდება რა. პირიქით, იქნებ ხელიც კი შეუწყოს ჭეშმარიტების დადგენას.

საქმე ეხება ენის საკითხს. ცნობილია, რომ დიდი მგოსანი აკაკი წერეთელი ჯერ კიდევ 1899 წელს თავიანი „თვიური კრებულის" მე-2 ნომერში ვაჟა-ფშაველასა და მის ძმებს უსაყვედურებდა მათს ნაწერებში დიალექტიზმის სიჭარბის გამო. მანვე უფრო გვიან, 1913 წელს ვაჟას ასე მიმართა:

„ენას გიწუნებ, ფშაველო,
მგოსანო მაღალ მთისაო,
თუმც კი გვითხავ მარგალიტს!..
მკითხველიც იმას მკისო!"

14 წლის წინანდელი კრიტიკისა და ამ ლექსის პასუხად ვაჟამ „სახალხო გაზეთის" იმავე წლის 2 ივნისის ნომერში გამოაქვეყნა ლექსი „დაგვიანებული პასუხი აკაკის", რომელშიც თავისი შეხედულება ძირითადად ამ ერთ სტროფში ჩამოაყალიბა:

„ეულს მისვენია სატადა
ენა მთისა და ბარისა.
მე არც ერთ კილოს არ ვწუნობ,
თუა ქართული გვარისა".

ენის საკითხები ვაჟა-ფშაველას ყოველთვის აწუხებდა. მათ შესახებ საკუთარი შეხედულებებიც აქვს პრესაში გამოთქმული, ოღონდ მისი ნააზრები ამ ბოლო დროს ზოგჯერ რამდენჯერ გადასხვაფერებული, „შესწორებული" სახით არის წარმოდგენილი, თან ისე, რომ არ არის განმარტებული რამ გამოიწვია ეს, რად დაიწუნეს პოეტის სწორი აზრი.

არც ისე დიდი ხანია, რაც გაჯრეულდა ასეთი გამონათქვამი: **„ენა დედაა ერისა".** ამ სათაურით თუ რუბრიკით პრესაში იბეჭდება და ტელევიზიით გადაიცემა საუკრადღებო და საგზარო წერილები ქართული ენის სიწმინდის დაცვის საკითხებზე; ეს წინადადება სხვა გამონათქვამებთან ერთად ამშვენებს „დედა ენის" დიდებულ ძეგლს, რომელიც მადლიერმა ქართველმა ხალხმა ჩვენი რესპუბლიკის დედაქალაქში აუგო დიდი იაკობის წიგნთა წიგნს; თვალში ხვდება მნახველს, რომ „დედა ენის" ძეგლზე წაწერილ ზოგ გამონათქვამთან ავტორის ვინაობაც აღნიშნულია, ხოლო ვინ არის ავტორი სიტყვებისა „ენა დედაა ერისა", ძეგლზე არ ჩანს.

თავდაპირველად, როგორც ვფიქრობ, ეს გამონათქვამი ვაჟასი იყოფნა, მაგრამ მას ასე არ უთქვამს, ვაჟას იმავე სიტყვებით სულ სხვა აზრი აქვს გადმოცემული: **„ერი დედაა ენისა".**

ამ ასი წლის წინათ, 1888 წელს, გაზეთ „ივერიის" 192-ე ნომერში დაიბეჭდა ვაჟა-ფშაველას წერილი „ცირუ შენიშვნა", რომელიც ნაბილი პედაგოგისა და საზოგადო მოღვაწის პეტრე მირიანაშვილის სტატიის „საერო ენასა და სათემო კილოს" შეეხებოდა (ეს სტატია იმავე წელს, ცოტა ადრე, იმავე გაზეთის 166-ე ნომერში გამოქვეყნდა). ერთი საუკუნის წინანდელ გაზეთებს ძებნა რომ არ დავუწყოთ, უფრო ადვილია 1961 წელს „საბჭოთა საქართველოს" მიერ ხუთ ტომად გამოცემული ვაჟას თხზულებების სრული კრებულის მეხუთე ტომი გადავშალოთ 55-ე გვერდზე, სადაც იგი წერს: „ახლანდელი ლიტერატურული ენა ასაორიგ თვით ენა, ღვიძლი შვილია მისიივე და არავინაც არ არის თავისს მშობელთან ისე დაახლოებული, როგორც ის, ვისაც შეუთვალსებია მშობლის სისხლი და ხორცი" (იხ. იგივე ტომი, გვ. 159).

ხალხი, ერი რომ ენის შემქმნელია, დადასა, და არა ენა — ერისა, ეს პარი ჩვენს სხვა თვალსაჩინო ქართველ მოღვაწეებსაც (მათ შორის ზოგს ვაჟაზე ადრეც) აქვთ გამოთქმული. მაგალითად, ბრძენი ილია წერდა: „ხალხია ენის კანონის დამდები და არა ანბანთა თეორეტიკა" (თხზ., ტ. 3, 1953, გვ. 43); „არსებითი ნიშანი ეროვნობისა, მისი გული და სული ენაა" (თხზ., ტ. 5, 1955, გვ. 80).

იაკობ გოგებაშვილი იზიარებდა ცნობილი რუსი პედაგოგის კ. დ. უშინსკის აზრს: „როდესაც ჰკრავს ერის ენა, ერი აღარ არსებობს და ქვეყანაზედ არ მოიძებნება იმაზედ აუტანელი ძალდადებანება, როდესაც ასურთ ერს ფაართვან ეს მემკვიდრეობითი საუნჯე, შექმნილი და შეძენილი მის წინაპართა ურიცხვ თაობათა ლვაწლით" (თხზ., ტ. 2, 1954, გვ. 211). მისი გახმაურებული სტატია „ბურჯი ეროვნებისა" ეროვნების ბურჯად სწორედ დედაენას მიიჩნევს. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა ი. გოგებაშვილის სხვა წერილიც — „ბოროტი წადილი საგმერელოს შესახებ", რომელშიც ავტორი წერს: „ცნობილია, რომ ყოველ ერს აქვს მთავარი ენა, რომელიც საერთო საუნჯეს შეადგენს ამ ერის ყველა ნაწილისათვის და ეწოდება მის დედა-ენად, და თემური კილოკავები..., რომელნიც იხმარებიან ადგილობრივ" (თხზ., ტ. 3, 1954, გვ. 320).

აქ მკითხველის ყურადღებას არ შევაჩერებ იმაზე, თუ რა დიდ პატივს სცემდა ჩანგალთხეული აკაკი დედაენასს, როგორ წყვეტილად იმაზე, ვინც უგულოდ ეკიდებოდა მას. მარტო „ლამურას" გახსენებაც კმარა.

მართალია, ქართველებს გვაქვს დიდებული გამოთქმა „დედა ენა", მაგრამ აქ „დედა" სიტყვა მშობლიურის, ღვიძლის მნიშვნელობით არის გამოყენებული. აკი ილია ჭავჭავაძე აღნიშნავდა კიდევ, „ქართველებისათვის „დედა" მარტო მშობელი არ არის, ქართველი ღვიძლს ენასაც „დედა-ენას" ეძახის, უფროსს ქალაქს — „დედა-ქალაქს", მკვიდრ და დიდ ბოძს სახლისას — „დედა-ბოძს", უდიდესსა და უმაგრესს ბურჯს — „დედა-ბურჯს", სამთავარო აზრს — „დედა-აზრს", გუთნის გამგეებელ მამაკაცსაც კი— „გუთნის-დედას". რამოდენად განდიდებულია მნიშვნელობა დედისა, რამოდენად გამრავალგვარებელი, გაფაღლებული, გალოწიერებული და ფაფიოსაწინებელი!.." (თხზ., ტ. 3, 1953, გვ. 428-429).

„ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის" ტომებზე „ენა" და „დედა" სიტყვის მნიშვნელობა ამოწურავად არის ახსნილი: დედა — მშობელი, ქალი, რისამე წყარო, საფუძველი, წარმომშობი, სათავე, საწყისი... იმხარება ისეთის მსგავლოდ. რაც დედისავით საყვარელია, მშობლიურია. დედა ენა — ენა, რომელსაც ბავშვობიდანვე ითვისებს ადამიანი მშობელთაგან და მასლობელთაგან და ყველაზე უფრო ბებრიკეთი მისთვის ლაპარაკსა და აზროვნებაში. ენა, რომელზედაც პირველად ამეტყველდება ბავშვი... მშობლიური ენა, ღვიძლი ენა. სწორედ ასე უნდა გვესმოდეს „დედაენა" და არა როგორც ენა, რომელიც დედა ერისა. ჩვენს ცნობილ პოეტებსაც ამ მნიშვნელობით აქვთ გამოყენებული ეს სიტყვა ქართული ენისადმი მიძღვნილ მშვენიერ ლექსებში და არა იმის გამოსახატავად, რომ თითქოს ენა ერის დედა იყოს.

ვაჟას არ უთქვამს, ენაა ერის დედაო, ხოლო თუ სხვას ეკუთვნის ეს სიტყვები, მაშინ იქნებ ავტორიც გაგვიცნო ხალხსაათვის და ვაჟას სიტყვების შედარობაც დაგვიმტკიცონეს!

ამას წინათ „დედა ენის" ძეგლთან დიდი ზეიმი გაიმართა. ეხობილმა მწერალმა რეგაზ ჯაფარიძემ ამ ზეიმზე წარმოთქმული სიტყვა ასე მართლად და გულწრფელად დაადასტურა: „ბუმბარაზის დიდ, უკვდავ ქართულ ენას! ბუმბარაზის უკვდავ ქართველ ერს, ამ ენის შემქმნელს!"

ჭეშმარიტად, ერია, ხალხია ენის შემქმნელი, მისი დედა, და არა პირუკუ!

ნუ გავუსწორებთ ვაჟას!

ᲑᲘᲝᲠᲒᲘ ᲨᲐᲚᲐᲛᲑᲔᲠᲘᲫᲔ.

ახალი საბასტროლო მარშრუტები

სეტყვიმბრის დამდეგს ამერიკის შეერთებულ შტატებში გასტროლებს იწყებს საქართველოს ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სახალხო თეატრი, რომელსაც ხათვეები უდგას სამხატვრო ხელმძღვანელი და მთავარი რეჟისორი ნუგზარ ბუცხრიკიძე. თვითმოქმედი მსახიობები თავიანთ შემოქმედებას გააცნობენ ჩიკაგოს, როსანინა და ვაშინგტონის შტატის საუნივერსიტეტო ქალაქის მცხოვრებლებს. აშშ-ში გასტროლების დამთავრების შემდეგ სტუდენტური თეატრი ბადენ-ვიუტენბერგის მხარის ხელისუფალთა მიწვევით გაემგზავრება გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში, სადაც გამოვა კარლსრუს, ბადენ-ბადენისა და ლანდენბერგის დრამატული ხელოვნების მოყვარულთა წინაშე.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘᲡᲗᲕᲘᲡ: ნუგზარ ბუცხრიკიძე; სცენა სპექტაკლიდან „ათვინიერებენ მიმინოს".

გუშინ, დღეს, ხვალ

ᲤᲐᲥᲢᲘ ■ ᲛᲝᲕᲚᲔᲜᲐ ■ ᲙᲝᲛᲔᲜᲢᲐᲠᲘ

მუზა მფარველობს ახალგაზრდებს

● **ᲤᲘᲠᲬᲠᲐ**, ქანდაკება, ხელოვნების ისტორია და თეორია—ასეთია ფასიანი სამხატვრო სტუდიების საგნების სპექტრი, რომელიც ამ პირველად გამოაცხადეს მილება თბილისის მხატვრის სახლში. ოთხ ასაკობრივ ჯგუფში შეიძლება ისწავლონ V-XI კლასების მოსწავლეებმა.

ბავშვებს კვირაში სამჯერ ამეცადინებენ გამოცდილი პედაგოგები. კვირაობით კი სტუდიის ორგანიზატორები თავიანთ აღსაზრდელებს სთავაზობენ გაკვეთილებს პლენერზე ქალაქგარეთ მოგზაურობის დროს. აქ იზრუნეს მასალით და ნატურით სახვითი ხელოვნების ნორჩი მოყვარულების უზრუნველყოფისათვისაც.

ის ფასია თვეში 25 მანეთი. სამწლიანი კურსის დამთავრებულები იღებენ სპეციალურ მოწმობას.

▼▼

გამარჯობა, ჩერნიგოვის თეატრო!

ᲡᲝᲩᲘ. ხუთი წლის წინათ დასაბამი მიეცა უკრაინელი და აფხაზი მსახიობების შემოქმედებით კონტაქტებს. მაშინ ჩერნიგოვის შვენიერ სახელოვნის მუსიკალურ-დრამატულმა თეატრმა დადგა ი. ვერეშჩაკის სპექტაკლი „შემოდგომაზე, როცა აყვავდა ვაშლი", რომლის მოქმედება აფხაზეთში მიმდინარეობს. ეს სპექტაკლი სხვა ნამუშევრებთან ერთად თეატრმა ჩამოიტანა სოხუმში გასტროლების დროს. ამის შემდეგ შედგა სოხუმის ს. ჯანუას სახელობის აფხაზური დრამატული თეატრის სპასუხო გასტროლები ჩერნიგოვში.

და აი, ჩერნიგოველები კვლავ აფხაზეთში არიან. მთელი აგვისტოსა და სექტემბრის პირველი ნახევრის განმავლობაში ისინი გამოვლენ თავიანთი მეგობრების სცენაზე, აგრეთვე აეტრონმიური რესპუბლიკის ქალაქებსა და რაიონებში. ჩერნიგოვში კი აფიშები აუწყებენ თეატრის მოყვარულებს აფხაზ მსახიობებთან შეხვედრას.

▼▼

გამოიცა მოსკოვში

● „**ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ**" სსრ პედაგოგიური აზროვნების ანთოლოგია! — ასე ჰქვია ნაშრომს, რომელიც გამოსაცემად მოამზადა სსრ კავშირის პედაგოგიკის მეცნიერებათა აკადემიამ და მასობრივი ტირაჟით გამოუშვა მოსკოვის გამომცემლობა „პედაგოგიკამ".

წიგნს წამძღვარებული აქვს სსრ კავშირის პედაგოგიკის მეცნიერებათა აკადემიისა და საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის, რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის გ. ჯობლაძის წერილი სათაურით „მეთხუთველებს".

ნაშრომს დადებითი რეცენზიები მიეძღვნეს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა ა. ნოვოსელცევმა, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორმა მ. კანტორემ, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორმა ნ. მაისურაძემ, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორმა, პროფესორმა რ. ბარამიძემ, პედაგოგიკის მეცნიერებათა კანდიდატმა ნ. ჭკუასელმა.

▼▼

საჩქარად ნორჩებს

◆ **ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲡ** კალინინის რაიონის მე-13 საბავშვო ბაღის ნორჩ აღსაზრდელებს და აღმზრდელებს დიდი სიხარული მოელინ. მათ გადაეცათ პარკის ნაწილი, რომელიც საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ყოფილ ძველ შენობას ემიჯნებოდა. ამიერიდან პატარებს აღზრდის ჩინებული პირობები ექნებათ.

ეს ფაქტი ნორჩებზე მზრუნველობის მკაფიო დადასტურებაა. ძალლინენ ერ დავიშურებთ, რათა აღვზარდოთ ჩვენი საზოგადოების ღირსეული თაობა, — განაცხადა საბავშვო ბაღის გამგემ თინათინ კვეტაძემ.

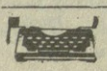

რუბრიკისათვის გამოყენებულია საკვლევნი, საინფორმაციო და „კომუნისტის" კორესპონდენტთა მასალები.

სიტყვას ითხოვს გულშემატკივარი

ᲡᲐᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲝᲡ ფოსტა საზოგადოებრივი აზრის ერთგვარი barometria. „კომუნისტის" სისტემატურად დებულობს ქართული ფეხბურთის გულშემატკივართა წერილებს რესპუბლიკის სხვადასხვა კუთხიდან, წერილების ნაკადი მატულობს უმალესები ლიგის გუნდების საკავშირო ჩემპიონატის ყოველი ახალი ტურის წინ. კორესპონდენციათა უმრავლესობაში ერთი მთავარი აზრია გატარებული: მხარში ამოვუდგეთ თბილისის „დინამოს", გულთან ახლოს მივიტანოთ მისი ბერი და ლხინი, შევეკმნათ ისეთი ატმოსფერო, რომ გუნდმა რაც შეიძლება ჩქარა დაძლიოს კრიზისული პერიოდი და მისი ტრადიციების შესაფერისი ადგილი დაიჭიროს საბჭოთა ფეხბურთში:

„ვიცი, სპორტში მხოლოდ გამარჯვების გზით არაფის უვლია, — გვწერს ქუთაისის პედაგოგიური ინსტიტუტის კათედრის გამგე, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ლევან სვანიძე, — მსოფლიოში აღიარებულ გუნდებსაც ჰქონიათ ჩაგრძნის პერიოდები. ოღონდ ეგ არის, უკანსკნელის პოლეცესი არ უნდა გაგიაზეურდეს. მე, ისევე როგორც საქართველოს ყველა სხვა „ოთხეი მცხოვრები, უწონარესად, ჩვენი ფეხბურთის ფლაგმანის — თბილისის „დინამოს" გულშემატკივარი ვარ. სხვებთან ერთად ვხარობდი, როცა ჩვენი გუნდი დიდების მწვერვალზე იყო. მაგრამ ახლა, მძიმე პერიოდი დაგვიდგა. ალბათ, სპეციალისტებსაც გაუჭირდებათ იმის თქმა, საბოლოოდ როდის გაიმართება წელში თბილისის „დინამო", მაგრამ ისიც აშკარაა, რომ გუნდი თანდათან ძალას იკრებს და თავდაუზოგავად იბრძვის სახიფათო ზონიდან თავის დაღწევისათვის. სწორედ ეს დავინახეთ მეორე ტურის მატჩებში, რომლებშიც ჩვენს ფეხბურთელებს ურიგოდ არ უთამაშიათ. ჩემი აზრით, მთავარი ეს არის: იგრძნობა მონდომება, პასუხისმგებლობა საბოლოო შედეგისათვის. დინამოელთაგან ასეთივე თამაშს ველით ბაქოს „ნეფთჩისთან", მეორე წრის სხვა შეხვედრებში".

ახლა თბილისის „დინამოს" ერთ-ერთ ყველაზე „სტაჟიან" ქომაგს, თბილისელ შრომის ვეტერანს ნიკოლოზ გრანკოვსკის მოვუსმინოთ: „ნახევარი საუკუნეა — არც მეტი, არც ნაკლები, — ჩემი საყვარელი გუნდის გულშემატკივარი ვარ. ბევს მტკენს წლევანდელი წარუმატებლობა, მაგრამ მჯერა, რომ ეს დროებითია. მჯერა, რომ გუნდის ხელმძღვანელობა, ფეხბურთელები გარდაჭეხას მოახდენენ და მეორე წრის თამაშებში არაერთ გამარჯვებას მოიპოვებენ. კარგად მახსოვს პაიჭაძის, შავგულიძის, ჯეჯელავის, გაგუას, დორონოვის, იამნინის, მესხის და სხვა ჩინებულ ოსტატთა თამაში. მინდა დღეკანდელ ლინამოელებსაც კარგად ახსოვდეთ, ვისგან მიიღეს ესტაფეტა. თქვენი იმედი გვაქვს!".

„დაგვიბრუნეთ „დინამო" — ასეა დასათაურებული ამბროლაურელი ო. ისაკაძის ვრცელი წერილი. ავტორი კრიტიკულად აფასებს ჩვენი ფეხბურთის მდგომარეობას, გვახსენებს ადრე დამგებებულ შეცდომებს, საქმისადმი უპასუხისმგებლო დამოკიდებულების ფაქტებს. „ვერავინ დამარწმუნებს, რომ ქართულ ფეხბურთს რეზერვი არა ჰყავს. მაგ, საიდან ჭაბუკთა ტურნირებისა და პირველობების ამდენი ჩემპიონი? საიდან მათი გონივერული შერჩეკა და წვრთნა არ ხდება. ჩვენი საფეხბურთო მეურნეობა უნდა გახასნლდეს და გაპატიოსნდეს. უბრალო ანალიზიდანაც კი ჩანს, რომ ჩვენს ფეხბურთში ჯერ კიდევ არიან ისეთი პირები, რომელთაც ეს საქმე საკუთარ „საპურთაო" ძოდნად გადაუქცევიათ. საჭიროა სერიოზული ორგანიზაციული ცვლილებები, იმათი გამომზეურება, ვინც არაკომპეტენტურად წარმართავს საქმეს.

საინტერესო პუბლიკაციები გამოგვგზავნეს ჩხოროწყუელმა კ. ქვანიამ, მაიაკოვსკელმა ნ. ებანოიძემ, თელაველმა მ. კუპატაძემ, ხაშურელ მოსწავლეთა ჯგუფმა და სხვებმა. ამ წერილებში, ვიმეორებთ, ერთი სურვილია გამოთქმული: ყველანი ერთად მხარში ამოვუდგეთ თბილისის „დინამოს".

სპორტის ამბები

ოლიმპიური კურიერი

● **ᲫᲕᲔᲚᲘ** ოლიმპიოს მიწაზე — იქ, სადაც დასაბამი მიეცა უდიდეს სპორტულ ასპარეზობას — 28 აგვისტოს აინთო ოლიმპიური ცეცხლი. საზეიმო ცერემონიალში მონაწილე გოგონებმა ჩირაღდანი გადასცეს სპორტსმენს, რომელმაც გაახსნა ოლიმპიური ცეცხლის ესტაფეტა. ჩირაღდანს ათენში ჩაიტანენ, სადაც 25 აგვისტოს გაიმართება ოლიმპიური თამაშების მასპინძლის — სეულის დელეგაციისათვის მისი გადაცემის ცერემონიალი.

● ოლიმპიური სოფლის რესტორნებს გათვალისწინებულ ი ა ქვს არა მარტო ცალკეული სპორტული დელეგაციების მენიუ, არამედ... ოლიმპიელების მადაც.

ოლიმპიადის მონაწილეთათვის საჭირო იქნება 53 ტონა ქრობის, 12 ტონა ღორის, 7 ტონა ცხვრის და 63 ტონა ფრინველის ხორცი, 37 ტონა თევზი და მილიონზე მეტი ცალი კვერცხი.

სატურნირო ორბიტა

ᲗᲕᲚᲐᲕᲘ. მოკალრაკე ვაჟა 55-ე საკავშირო ჩემპიონატის საბოლოო შედეგების საკითხს უახლოეს დღეებში გადაწყვეტს სსრ კავშირის ჭადრაკის ფედერაციის პრეზიდიუმი. ეს გამოცხადდა პრესკონფერენციაზე, რომელიც 22 აგვისტოს გაიმართა მოსკოვის საერთაშორისო ჯაჭრობის ცენტრში.

როგორც ცნობილია, მსოფლიო ჩემპიონმა გარი კასპაროვმა და ეკსჩემპიონმა ანატოლი კარპოვმა ტურნირი ჯულების თანაბარი რაოდენობით (11,5-11,5) დაამთავრეს და I-II ადგილები გაიყვეს. ჩემპიონატის დებულების თანახმად, მათ დამატებითი შეჯახებისა უნდა გამართონ, მაგრამ მეტოქეებს ამასთან დაკავშირებით სხვადასხვა აზრი აღმოაჩნდათ. საკავშირო ჭადრაკის ფედერაციის ბიუროს 22 აგვისტოს სხდომაზე საბოლოოდ გადაწყვეტილება ვერ მიიღო.

ᲤᲘᲤᲐᲜᲘ. როგორც ცნობილია, იტალიაში ამჟამადაც საერთაშორისო მატჩებს მართავს საბჭოთა კავშირის ოლიმპიური ნაკრები, რომლის შემადგენლობაში სხვებთან ერთად მიწვეულია თბილისის დინამოელი გელა კეტაშვილი. ჩვენმა ფეხბურთელებმა პირველი შეხვედრა ჯალაქ ფოლინოს გუნდთან გამართეს და გაიმარჯვეს — 2:1. 34-ე წუთზე ანგარიში სავიჩევმა გახსნა, 68-ე წუთზე ჩვენს კარში ბასპასუხო გოლი გავიდა, მატჩის დამთავრებამდე სამი წუთით ადრე კი ლოსევმა წინ გაიყვანა თავისი გუნდი.

რედაქტორის მოადგილე
დ. ᲘᲝᲡᲔᲚᲘᲐᲜᲘ

გაინსარჯნენ

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ინდუსტრიულ-პედაგოგიური ტექნიკუმის მესამე კურსის 45 მოსწავლე ტექნიკური მექანიკის მახსოვლებლის მარინე კაპანაძის ხელმძღვანელობით ამ დღეებში დაბრუნდა გორის რაიონის ზაშეშვების მეთესლეობა-მეხილეობის საბჭოთა მეურნეობიდან. მოსწავლეებმა ერთი თვის განმავლობაში მეურნეობის ბაღებში 100 ტონაზე მეტი ქლიავი მოკრიფეს. თავიანთუფალ დროს მომავალმა ხაზარმიელ ხნავლების ოსტატებმა მოინახულეს გორისეიხე, ატენის ხაინი, ეფლისციხე და ყინწვისი.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘᲡᲗᲕᲘᲡ: ეკსკურსიის მონაწილენი ყინწვისში.

Ვ. ᲤᲘᲠᲪᲮᲐᲚᲐᲕᲘᲡ („ᲙᲝᲛᲣᲜᲘᲡᲢᲘᲡ") ᲤᲝᲢᲝ.

ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ:
ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲣᲚᲘ ᲤᲝᲡᲢᲐ:
380096, თბილისი,
ლენინის ქ. № 14
მისაღები — 93-95-54,
პასუხისმგებელი მდივნის
განყოფილება — 99-73-24

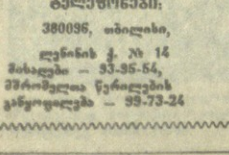

ᲡᲐᲙᲝᲠᲔᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲢᲝ ᲞᲣᲜᲥᲢᲔᲑᲘ:
სოხუმი — 2-40-19; ბათუმი — 3-41-69; ცხინვალი — 2-22-52; ქუთაისი — 5-26-36; რუსთავი — 14-27-87; გორი — 2-33-10; სამტრედია — 2-19-90; ზუგდიდი — 2-28-40; ტყიბული — 25-82; თელავი — 3-12-09; ბაზრაკეთი — 6-34-44; ზესტაფონი — 5-58-36; ხაშური — 3-20-77. ახალციხე — 2-03-15.

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ

პირველი პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს". 15.50 — საინფორმაციო გამოშვება (რუსულ ენაზე). 16.00 — საამაწყვილო სატელევიზიო კინოდარბაზი. მრავალსერიანი სატელევიზიო მხატვრული ფილმი „ბრინჯაოს ფრინველი". III სერია. 17.15 — ქართული სატელევიზიო ფილმ-კონცერტი „ინოცა გურგულიას საბავშვო სიმღერები". 17.40 — ხალხური შემოქმედება, „თუ კაცი გონიერია". (განმეორებით). 18.00 — მოსწავლეთათვის. მხიარული შეჯიბრება. 18.55 — XIX საკავშირო პარტიული კონფერენცია. გარდაქმნის რეალიზმი. მთელი ძალაუფლება საბჭოებს! 19.25 — მოამბე. 20.00 — ფეხბურთი თბილისის „დინამო" — ბაქოს „ნეფტჩი" 22.00 — „ვრემია". 22.40 — გარდაქმნის. პროგრამტერი. 22.50 — „ჩვენ ვეძებთ ფიროსმანს". I და II გადაცემა.

მეორე პროგრამა. 16.35 —